

Lidská práva

OSN – historie vzniku

- Název Spojené národy navrhl americký prezident Franklin D. Roosevelt a poprvé byl použit za druhé světové války v Deklaraci Spojených národů z 1. ledna 1942, v níž se zástupci 26 států jménem svých vlád zavázali pokračovat ve společném boji proti mocnostem Osy.

Společnost národů

- organizace koncipovaná v průběhu první světové války a ustavená v roce 1919 v rámci Versailleské smlouvy „na podporu mezinárodní spolupráce a dosažení míru a bezpečnosti“.
- V rámci Versailleské smlouvy vznikla i Mezinárodní organizace práce jako přidružená organizace Společnosti národů.
- Společnost národů ukončila činnost poté, co se jí nepodařilo zabránit vypuknutí druhé světové války

San Francisco 1945

- zástupci 50 zemí se sešli na Konferenci Spojených národů o mezinárodním uspořádání a vypracovali Chartu OSN.
- Chartu podepsalo 26. června 1945 celkem 50 zemí. Polsko sice nebylo na konferenci zastoupeno a svůj podpis připojilo později, je ale považováno za jednu z 51 zakládajících členských zemí OSN.

Založení OSN

- Organizace spojených národů oficiálně vznikla 24. října 1945, kdy byla Charta ratifikována Čínou, Francií, Sovětským svazem, USA, Velkou Británií a většinou ostatních signatářských zemí OSN.
- Každoročně se proto 24. říjen slaví jako Den Spojených národů.

Členství v OSN

- Členství je přístupné všem mírumilovným státům ochotným přijmout povinnosti vyplývající z Charty a odhodlaným a schopným tyto povinnosti plnit.
- Nové členské státy přijímá Valné shromáždění na základě doporučení Rady bezpečnosti.
- Charta stanovuje podmínky pro pozastavení členství nebo vyloučení států z důvodu porušení zásad Charty.

Charta OSN

- byla podepsána 26. června 1945 v San Franciscu na závěr Konference Organizace spojených národů o mezinárodní organizaci a vešla v platnost 24. října 1945
- Statut Mezinárodního soudního dvora tvoří integrální součást Charty

My, lid spojených národů, jsouce odhodláni

- uchránit budoucí pokolení metly války, která dvakrát za našeho života přinesla lidstvu nevýslovné strasti,
- prohlásit znovu svou víru v základní lidská práva, v důstojnost a hodnotu lidské osobnosti, v rovná práva mužů i žen a národů velkých i malých,
- vytvořit poměry, za nichž mohou být zachovány spravedlnost a úcta k závazkům plynoucím ze smluv a jiných pramenů mezinárodního práva,
- podporovat sociální pokrok a zlepšovat životní úroveň ve větší svobodě,

A k tomu cíli

- pěstovat snášenlivost a navzájem žít v míru jako dobří sousedé,
- sjednotit své síly k udržení mezinárodního míru a bezpečnosti,
- přijmout zásady a zavést metody zajišťující, aby ozbrojené síly nebylo užíváno jinak než ve společném zájmu, a používat mezinárodního ústrojí k podpoře hospodářského a sociálního povznesení všech národů,

Rozhodli jsme se

- **sdružit své úsilí, abychom těchto cílů dosáhli.**
- Proto se naše vlády prostřednictvím svých zástupců, kteří se shromáždili v městě San Franciscu a předložili své plné moci, jež byly shledány v dobré a náležitě formě, dohodly na této Chartě Spojených národů a zřizují tímto mezinárodní organizaci zvanou Spojené národy.

Všeobecná deklarace lidských práv

- Schválena VS OSN 10. 12. 1948
- Nezávazný dokument
- Nejznámější dokument o lidských právech
- Hlasování se zdrželo i tehdejší Československo, dále Sovětský Svaz, Ukrajina, Bělorusko, Polsko, Jugoslávie, Jihoafrická unie, Saudská Arábie

Všeobecná deklarace lidských práv

U vědomí toho,

- že uznání přirozené důstojnosti a rovných a nezcizitelných práv členů lidské rodiny je základem svobody, spravedlnosti a míru ve světě
- že zneuznání lidských práv a pohrdání jimi vedlo k barbarským činům, urážejícím svědomí lidstva, a že vybudování světa, ve kterém lidé, zbavení strachu a nouze, se budou těšit svobodě projevu a přesvědčení, bylo prohlášeno za nejvyšší cíl lidu
- že je nutné, aby lidská práva byla chráněna zákonem, nemá -li být člověk donucen uchýlovat se, když vše ostatní selhalo, k odboji proti tyranii a útlaku
- že je nutné podporovat rozvoj přátelských vztahů mezi národy

lid Spojených národů

- Že lid Spojených národů zdůraznil v Chartě znovu svou víru v základní lidská práva, v důstojnost a hodnotu lidské osobnosti, v rovná práva mužů i žen a že se rozhodl podporovat sociální pokrok a vytvořit lepší životní podmínky ve větší svobodě,
- že členské státy převzaly závazek zajistit ve spolupráci s Organizací spojených národů všeobecné uznávání a zachovávání lidských práv a základních svobod a
- že stejné chápání těchto práv a svobod má nesmírný význam pro dokonalé splnění tohoto závazku, **Valné shromáždění** vyhlašuje tuto **Všeobecnou deklaraci lidských práv**

Struktura OSN

- Členské státy
- Pozorovatelé
- Valné shromáždění
- Rada bezpečnosti
- Ekonomická a sociální rada
- Generální tajemník
- Poručenská rada
- Mezinárodní soudní dvůr

Členské státy

- Od roku 2011 193 států
- Seznam - wikipedie

Pozorovatelé

- Organizace, entity a jeden suverénní stát
- Mají právo mluvit na zasedání VS
- Účastnit se procedurálního hlasování
- Podepisovat a podporovat petice
- Stát Vatikán
- Ostatní např. Evropská unie, Rada Evropy, Sdružení karibských států, Mezinárodní olympijský výbor, Mezinárodní správa mořského dna...

Valné shromáždění OSN

- Nejvyšší orgán OSN
- Všechny členské státy
- V čele předseda
- Zasedání začíná každoročně v září
- 69. zasedání zahájeno 16. 9. 2014 v New Yorku, předsedou je Sam Kutesa (Uganda)
- Předsedou 57. zasedání v roce 2002/2003 byl Jan Kavan
- Projednává otázky, které jsou spojené s Chartou OSN, zprávy výborů, volí jejich členy

Všeobecný výbor

- Předseda VS
- místopředsedové VS
- předsedové výborů

6 hlavních výborů

- první výbor – politický a bezpečnostní, na jehož práci se podílí i tzv. zvláštní politický výbor,
- druhý výbor – hospodářský a finanční,
- třetí výbor – sociální, humanitní a kulturní,
- čtvrtý výbor – speciálně-politický a dekolonizační,
- pátý výbor – administrativní a rozpočtový,
- šestý výbor – právní.

Hlasování ve VS OSN

- běžné otázky - nadpoloviční většina přítomných hlasujících
- podstatné věci např. přijímání nových členů - dvoutřetinová většina z přítomných a hlasujících
- při volbě soudců Mezinárodního soudního dvora - nadpoloviční většina ze všech členů
- při revizi Charty - dvoutřetinová většina všech členů
- v politických otázkách se rozhodnutí přijímají **konsenzem** všech členských států (konsenzus znamená všeobecný souhlas). Pokud někdo vznáší připomínku, dále se rokuje, když ji nevznáší, považuje se věc za schválenou a dále se o ní nerokuje.
- Při hlasováních má každý členský stát jeden hlas. Přítomní hlasující jsou ti, kteří jsou fyzicky přítomni.

Rada bezpečnosti OSN

- Kompetence
- Stálí členové
- Nestálí členové
- Pozorovatelé

Kompetence RB OSN

- zachování míru ve světě
- řešení sporů
- úprava zbrojení
- používání sankcí vůči narušiteli
- podnikání vojenských akcí proti agresoru
- navrhuje kandidáta na generálního tajemníka
- spolu s Valným shromážděním volí soudce mezinárodního soudního dvora
- předkládá zprávy o svojí činnosti valnému shromáždění

Původní stálí členové

- Aktuálními stálými členy Rady bezpečnosti jsou:
- Čínská lidová republika
- Francie
- Sovětský svaz
- USA
- Spojené království

Aktuální stálí členové Rady bezpečnosti

- Čínská lidová republika
- Francie
- Rusko
- USA
- Spojené království

Nestálí členové RB

- Nestálé členy RB volí VS na svém každoročním podzimním zasedání a zvolení členové nastupují do rady k 1. lednu nadcházejícího roku.
- Jsou stanoveny regionální skupiny zemí, které navrhují ze svého středu jednu nebo několik kandidátských zemí
- *Afrika* - 3
- *Asie, Latinská Amerika a západní Evropa*- 2
- *východní Evropa*(kam spadá ČR) - 1
- Jedním ze zástupců musí být *arabská země* spadající střídavě pod Afriku nebo Asii
- Žádná země nemůže být zvolena do Rady bezpečnosti dvakrát bezprostředně po sobě, vždy musí následovat alespoň jednoletá přestávka

Aktuální nestálí členové

- Aktuálními (1. 1. 2013 – 31. 12. 2014) nestálými členy Rady bezpečnosti jsou:
 - Jižní Korea (Asie)
 - Rwanda (Afrika)
 - Argentina(Latinská Amerika)
 - Austrálie (Západní Evropa a jiní)
 - Lucembursko (Západní Evropa a jiní)
- Aktuálními (1. 1. 2014 – 31. 12. 2015) nestálými členy Rady bezpečnosti jsou:
 - Čad (Afrika)
 - Chile(Latinská Amerika)
 - Jordánsko (Asie)
 - Litva (Evropa)
 - Nigérie (Afrika)

Ohrožení míru

**Bezpečnostní rada jako jediný orgán může
nařídit použití síly při řešení ohrožení míru**

Právo veta

- Nejvýznamnější zvláštní pravomocí stálých členů RB OSN je **neomezené právo veta**, kdy kterýkoliv z nich může zablokovat jakékoliv rozhodnutí RB OSN. Toto veto nelze žádným způsobem obejít.

Ekonomická a sociální rada

- otázky spojené s ekonomickým, sociálním, kulturním a zdravotním rozvojem;
- podpora dodržování lidských práv
- dojednávání spolupráce s přidruženými odbornými mezinárodními organizacemi – Světová zdravotnická organizace, Organizace pro výživu a zemědělství, Světová banka apod.;
- vytváří si pomocní orgány, kterými jsou komise nebo výbory – Komise pro lidská práva, Výbor pro národnostní menšiny apod.;
- pod **ECOSOC** spadá 5 regionálních komisí, jejichž úkolem je iniciovat opatření na podporu ekonomického rozvoje příslušného regionu a posílit ekonomické vztahy mezi zeměmi
- Ekonomická a sociální rada zasedá dvakrát ročně, a to jednou v New Yorku a jednou v Ženevě.

Generální tajemník OSN

- řídí Sekretariát OSN
- De facto je hlavou a osobou komunikující navenek OSN
- Je jmenován na pětileté období VS na návrh RB
- Mezi pravomoci generálního tajemníka patří správa majetku OSN a právo zúčastnit se jednání všech orgánů OSN.
- Sekretariát zabezpečuje chod všech orgánů
- 7. generální tajemník Kofi Annan a OSN obdrželi v roce 2001 Nobelovu cenu míru za „práci za lépe organizovaný a mírovější svět“.
- Od r. 2007 je to **Pan Ki – mun** (Jižní korea)

Poručenská rada

- Ustavena Chartou OSN v roce 1945
- Pod správu patřila bývalá **mandátní území** Společnosti národů; území, jež byla odňata poraženým mocnostem po druhé světové válce - Itálii, Japonsku
- Do roku 1994 dosáhla všechna svěřenecká území OSN samosprávy či nezávislost
- Splnila svůj účel, nyní nepracuje, tzv. **spočívá**

Mezinárodní soudní dvůr

- V Haagu
- Zřízen roku 1945 na základě Charty OSN
- Řeší spory mezi státy
- Podává posudky o právních otázkách na žádost oprávněných orgánů

MSD

- Patnáct soudců volených VS OSN a RB
- Voleni na devět let a mohou být znovuzvoleni
- Každé tři roky se ve volbě obnovuje jedna třetina soudců
- Členy soudu nemohou být zároveň dva příslušníci stejného státu

Senáty MSD

- Soudci se usnávají prostou většinou hlasů a v případě rovnosti je rozhodující hlas předsedy
- Ve většině případů zasedá Dvůr v plném počtu
- Kvórum je devět soudců
- Může však pro určité druhy sporů vytvořit menší senáty při minimálním počtu tří soudců.
- Každý rok také tvoří pětičlenný senát, který pak na žádost stran rozhoduje ve zkráceném řízení

Vysoký komisař OSN pro lidská práva

- nese hlavní odpovědnost za činnost OSN na poli lidských práv.
- jmenován na čtyřleté období
- podpora a ochrana efektivního uplatňování lidských práv pro všechny lidi bez rozdílu
- podněcování mezinárodní spolupráce v oblasti lidských práv
- podpora a koordinace činnosti na podporu lidských práv v rámci OSN
- účast na formulování nových norem pro lidská práva a podpora ratifikace dohod o lidských právech
- pověřen reagovat na vážná porušování lidských práv a podnikat preventivní akce
- Od září 2014 je to Jordánec Zaíd Raád Zaíd Husajn

Úřad vysokého komisaře pro lidská práva

- ústřední orgán OSN pro problematiku lidských práv
- slouží jako sekretariát Komise pro lidská práva, smluvních orgánů (expertních skupin dohlížejících na plnění dohod) a dalších orgánů OSN pro lidská práva
- působí i přímo v terénu a poskytuje poradní služby a technickou pomoc

Další orgány OSN zapojené do ochrany LP

- Dětský fond OSN (UNICEF)
- Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO)
- Rozvojový program OSN (UNDP)
- Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR)
- Dobrovolnický program OSN (UNV)
- Stálý meziresortní výbor, který je zodpovědný za koordinaci mezinárodní reakce na humanitární krize.

Liga lidských práv ČR

- Lidskoprávní problémy soudnictví
- Zneužití moci policie
- Práva lidí s postižením
- Práva dětí

Práva lidí s postižením

- Snaha o **efektivní a úplnou implementaci** Úmluvy OSN o práv osob se zdravotním postižením.

Bojují proti:

- **systemu zbavování a omezování způsobilosti k právním úkonům,**
- Zbytečnému umístování osob s duševním postižením v ústavech sociální péče a psychiatrických léčebnách,
- **segregaci ve vzdělávání,**
- porušování práva na osobní svobodu a ponižujícímu zacházení v zařízeních, kde dochází k zbavení osobní svobody.

Metody

- Spolupráce s **Centrem advokacie duševně postižených**
- **Školení** pro zástupce veřejné správy, sociální pracovníky apod.
- **Zastupování osob** s postižením před českými i mezinárodními soudy v zásadních případech.
- **Spolupráce na reformách** s ústředními orgány státní správy.

Metody

- **Připomínkování zákonů**, které se týkají lidí se zdravotním postižením.
- **Publikace odborných analýz**, systémová doporučení, manuály pro veřejnost

Zneužití moci policie

- **prosazování vzniku nezávislého kontrolního orgánu**, jenž by prošetřoval stížnosti a trestní oznámení na práci policistů a strážníků.
- Řeší případy **policejního násilí** a zneužívání pravomocí
- Ve strategických případech bojují **proti porušování práva na shromažďování a svobody projevu**

Lidskoprávní problémy soudnictví

- podpora **změn, které vedou ke kvalitnějšímu chodu justice.**
- **Obrana proti soudním průtahům**
- **posílení práv obětí v trestním řízení**
- **zajištění bezplatné právní pomoci.**

Metody

- **Zastupování** před českými i mezinárodními soudy.
- **Připomínkování zákonů**, které se týkají fungování soudů a činnosti soudních znalců.
- **Příprava seminářů** pro soudce.

Férová škola

- principy **inkluzivního vzdělávání**
- **individuální integrace žáků**
- Vytváření **spravedlivého prostředí** pro všechny děti
- **využití potenciálu každého jedince**

Olympiáda lidských práv

Cílem je atraktivní formou:

- zvýšit informovanost studentů středních škol
- podporovat zájem mladých lidí poznávat, uvědomovat si a respektovat kulturní rozmanitost lidské společnosti
- vysvětlit důležitost obhajoby lidských práv pro všechny členy společnosti
- upozornit na nebezpečí různých forem intolerance, diskriminace, extremismu a rasismu

Soutěž svojí formou

- motivuje k systematické a modernější práci vedoucí k rozvoji osobnosti
- využívá inovativní prvky vzdělávání — rozvíjí kreativitu, komunikačně – prezentační schopnosti, argumentační techniky
- cílí na formování vlastních názorů

Koncepce projektu

- vytváří a posiluje spojení mezi neformálními skupinami a jednotlivci (na jednotlivých školách) “neoficiální” cestou, která je pro studenty atraktivnější než klasické školní aktivity

Vláda ČR a lidská práva

- Petr Mareš US-DEU

15. července 2002 – 4. srpna 2004

místopředseda vlády pro výzkum a vývoj, lidská práva a lidské zdroje

- Džamila Stehlíková SZ

9. ledna 2007 – 23. ledna 2009

ministerně pro lidská práva a národnostní menšiny

- Michael Kocáb nestraník za Stranu zelených
23. ledna 2009 – 29. března 2010
ministr pro lidská práva a národnostní menšiny
- Jiří Dienstbier ČSSD
od 29. ledna 2014
ministr pro lidská práva a rovné příležitosti
předseda Legislativní rady vlády

Ombudsman ČR

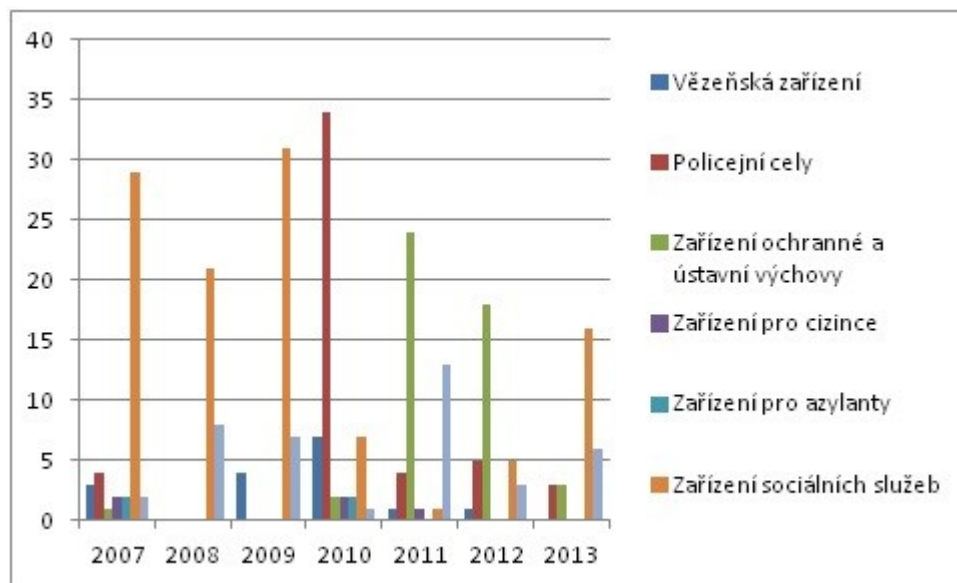
- Stížnosti na úřady
- Ochrana osob omezených na svobodě
- Diskriminace
- Sledování vyhoštění cizinců

Stížnosti na úřady

- Má právo nahlížet do úředních či soudních spisů
- Žádat úřady o vysvětlení
- Může bez ohlášení provádět místní šetření apod.
- Díky těmto pravomocem dokáže důkladně analyzovat problém, odhalit jeho příčiny a navrhnout řešení

Ochrana osob omezených na svobodě

- Ochránce provádí preventivní systematické návštěvy míst, kde jsou nebo mohou být lidé omezeni na svobodě. Snaží se zajistit respektování jejich základních práv a posílit jejich ochranu před tzv. špatným zacházením.

Diskriminace

- odlišné, právem zakázané zacházení s lidmi ve vymezených, srovnatelných situacích na základě různé rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, víry, náboženského vyznání a světového názoru.

Diskriminace

- Činnost veřejného ochránce práv jako tělesa pro rovné zacházení stojí na **3 pilířích**:
 - **Informovat**
 - **Vzdělávat**
 - **Pomáhat**

Informovat

- vydává doporučení a stanoviska určena široké veřejnosti
- vyjadřuje se ke konkrétním projevům diskriminace ve společnosti
- vydává doporučení, jak se takového jednání vyvarovat
- stěžejní aktivitou je provádění výzkumu
- konečnou aktivitou je vydávání stanovisek

Vzdělávat

- tematické semináře, workshopy a tréninky určené neziskovým organizacím, státní správě, zaměstnavatelům a poskytovatelům služeb
- ve spolupráci s Právnickou fakultou Masarykovy univerzity vede Kliniky antidiskriminačního práva – výuku pro studenty studijního oboru Právo a právní věda

Pomáhat

- Obětem diskriminace
- Každá osoba má právo se na ochránce bezplatně obrátit se svým problémem souvisejícím s diskriminací
- Poskytuje metodickou pomoc obětem diskriminace při podávání návrhů na zahájení řízení z důvodů diskriminace
- Spolupracuje s neziskovou organizací Pro bono aliance , která může zprostředkovat bezplatnou právní pomoc nemajetným obětem diskriminace

Sledování vyhoštění cizinců

- Zajistit respektování práv zajištěných a vyhošťovaných cizinců
- Zajistit dodržování mezinárodních závazků České republiky v oblasti zajišťování a vyhošťování cizinců.
- Zvyšovat standard zacházení s vyhošťovanými osobami
- Posilovat ochranu zvláště zranitelných osob, jako jsou např. nezletilí bez doprovodu, zdravotně postižení, oběti sexuálního násilí, oběti mučení nebo jiné formy násilí či žadatelé o mezinárodní ochranu
- Působit preventivně

Návratová směrnice

- Směrnice EP ze dne 16. prosince 2008, o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. Směrnice ukládá členským státům povinnost zavést účinný systém pro sledování nuceného navracení.
- V České republice se dohledovým místem nad dodržováním práv cizinců zakotvených v této směrnici stal veřejný ochránce práv.

Členění základních práv

- dle obsahu
- dle generací
- dle statusů
- dle nositelů práv

Dle obsahu

- Základní
- Politická
- Práva národnostních menšin
- Hospodářská, sociální a kulturní
- Soudní a jiná právní ochrana

Dle statusů

- ***status relativus*** - rovné postavení jedinců vůči sobě navzájem, rovné postavení vůči státu
- ***status negativus*** - záruky omezení státní moci vůči jedinci, respektování základní svobody v užším slova smyslu
- ***status activus*** - možnosti jedince podílet se na fungování státu
- ***status positivus*** - závazky státu k aktivnímu plnění vůči jedinci (např. státní občanství)
- ***status subiectionis*** - závazky jednotlivce vůči státu (např. vojenská služba, poslušnost právního řádu)

Tzv. generace

- **I. generace** - lidská práva, základní svobody a práva na soudní ochranu, která mají původ již v 17. a 18. století
- **II. generace** - práva hospodářská, sociální a kulturní, spjatá s rozvojem dělnického a křesťanského sociálního hnutí na přelomu 19. a 20. století
- **III. generace** - tzv. práva solidarity - právo na mír, na informaci, na rozvoj, životní prostředí, společné kulturní dědictví lidstva

nositelé práv

- Právnícké osoby
- Fyzické osoby
- Veřejnoprávní korporace
- Stát
- Občané vs. cizinci

Možnosti omezení

- Formou zákona
- Současně hledání podstaty a smyslu - čl. 4 odst. 4 LZPS „ *Při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena.*“
- Často se limitují navzájem!

Kolize základních práv

- Princip proporcionality
- Princip přiměřenosti
- Zásada vhodnosti
- Zásada potřebnosti
- Zásada poměrování v kolizi stojících základních práv

Úrovně ochrany lidských práv v EU

- Národní – LZPS, ombudsman, národní soudy
- Unijní – Evropská unie
- Regionální – Rada Evropy
- Univerzální – OSN

Vývoj v EU

- Listina základních práv EU, která nabyla účinnosti 1. 12.2009 v rámci Lisabonské smlouvy
- Listina základních práv EU
 - o Důstojnost
 - o Svobody
 - o Rovnost
 - o Solidarita
 - o Občanská práva
 - o Soudnictví

Evropský veřejný ochránce práv

- je volen evropským parlamentem na dobu 5 let
- šetří stížnosti na nesprávný postup orgánů Evropské unie, nesmí však přezkoumávat jednání soudů
- zabývá se zejména administrativními nesrovnalostmi, nepoctivostí úředníků, diskriminací, zneužitím pravomoci, odmítnutím poskytnutí informací, zbytečnými průtahy
- šetření může zahájit na návrh i z vlastní iniciativy
- stížnosti mohou podávat fyzické a právnické osoby, které jsou občany EU a mají bydliště v některém z členských států

Rada Evropy

- Byla založena 1949, je nejstarší politickou organizací na kontinentu
- Sdružuje 47 zemí, sídlo má ve Štrasburku
- Byla zřízena k:
 - o Ochráně lidských práv, parlamentní demokracie a zákonnosti
 - o Rozvoji celoevropských hodnot ke standardizaci sociálních a právních postupů členských zemí

Politické cíle Rady Evropy

- V říjnu 1993 vytyčil vídeňský summit Rady Evropy nové politické cíle této organizace. Hlavy států a vlády zde představily Radu Evropy v roli ochránce demokratické bezpečnosti, založené na lidských právech, demokracii a zákonnosti. **Demokratická bezpečnost**, která je základním doplňkem bezpečnosti vojenské, je předpokladem stability a míru na evropském kontinentu.
- V průběhu 2. summitu ve Štrasburku v říjnu 1997 přijaly hlavy států a vlád akční plán k posilování činnosti Rady Evropy ve čtyřech oblastech: demokracie a lidská práva, sociální soudržnost, bezpečnost občanů a demokratické hodnoty a kulturní různorodost.

Instituce Rady Evropy

- Výbor ministrů
- Parlamentní shromáždění
- Kongres místních a regionálních orgánů
- Komisař pro lidská práva
- Evropský soud pro lidská práva

Komisař pro lidská práva

- je volen parlamentním shromážděním
- rozvíjí výchovu k lidským právům a informovanost o lidských právech ve členských státech;
- zjišťuje případné nedostatky v právním systému a praxi členských států s ohledem na dodržování lidských práv;“
- pomáhá rozvíjet účinné dodržování a plné užívání lidských práv tak, jak jsou zakotveny v různých dokumentech Rady Evropy.
- Na základě svého mandátu zjišťuje nedostatky v legislativě i praxi členských států
- Měl by podporovat činnost a spolupracovat s národními ombudsmany

Evropský soud pro lidská práva

- Mezinárodní soudní instituce též nazývaná [Štrasburský soud](#)
- Právním základem její činnosti je Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (1950)
- Stížnost může podat jak jednotlivec, tak skupina, nevládní organizace nebo stát.

Ustanovení

- ESLP ustanovila Rada Evropy v roce 1959.
- K soudu původně patřila ještě Evropská komise pro lidská práva. Jejím úkolem bylo předběžné prošetřování a eventuálně řešení stížností. V roce 1998 byla však její činnost ukončena.
- Úředními jazyky soudu jsou angličtina a francouzština.

Evropský soud pro lidská práva – podmínky projednávání

- poslední rozhodnutí ve věci nesmí být starší 6 měsíců
- nesmí být zároveň projednávána jiným justičním orgánem
- nesmí být anonymní
- musely být vyčerpány všechny opravné prostředky v rámci dané země

Předmětem stížnosti je rozsudek

- Pokud je předmětem stížnosti rozsudek, pak se mezi tyto opravné prostředky nepočítá mimosoudní řešení, povolení obnovení soudního řízení a žádost o milost či prominutí trestu.
- Stěžovatel je tedy nemusí využít a může se na Štrasburský soud obrátit. Stížnost může podat jak jednotlivec, tak skupina, nevládní organizace nebo stát.

Jak soud funguje

- ESLP je mohutnou institucí.
- Každý členský stát Rady Evropy v ní má jednoho zástupce, přičemž jeho národnost není rozhodující.
- Každý soudce může být na ESLP dosazen pouze jednou.
- Funkční období je devět let.

Na co si stěžujeme?

- Častým předmětem stížností z České republiky jsou průtahy soudního řízení a diskriminace všeho druhu.
- Stěžovatelé se pro náročnost celého procesu obrací často nejdříve na Veřejného ochránce lidských práv - ombudsmana.

Proces

- Přípustnost stížností prověřuje výbor tří soudců, a pokud ji shledá přijatelnou, postoupí ji sedmičlennému senátu.
- Senát určí její právní podstatu a vydá rozhodnutí.
- V případě zjištění závažných skutečností ji postoupí senátu sedmnácti soudců - takzvaný Velký senát.
- Jeho rozhodnutí je konečné.

Evropská úmluva o ochraně základních lidských práv a svobod

- dokument sepsaný na půdě Rady Evropy
 - má užší působnost než LZPS, chrání především občanská a politická práva
 - zakládá soud pro lidská práva, na který se mohou signatáři obracet v případě porušení

Práva zaručená Úmluvou

- povinnost respektovat lidská práva (čl. 1)
- právo na život (čl. 2)
- zákaz mučení (čl. 3)
- zákaz otroctví a nucených prací (čl. 4)
- právo na svobodu a osobní bezpečnost (čl. 5)
- právo na spravedlivé řízení (čl. 6)
- uložení trestu jen na základě zákona (čl. 7)
- právo na respektování soukromého a rodinného života (čl. 8)
- svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání (čl. 9)
- svoboda projevu (čl. 10)
- svoboda shromažďovací a sdružovací (čl. 11)
- právo uzavřít manželství (čl. 12)
- právo na účinný právní prostředek nápravy (čl. 13)
- zákaz diskriminace (čl. 14) - platí subsidiárně k ostatním právům zaručeným Úmluvou

Povinnosti státu vyplývající z čl. 2 Úmluvy (právo na život)

- porušení práva na život je i to, pokud není dostatečně projednána něčí smrt
- pokud někdo uteče ze země, kde mu hrozí trest smrti a požádá v jiné zemi o azyl, tato země ho nemůže vydat, pokud lze předpokládat, že by byl popraven
- právo na život jako status negativus – stát do něj nesmí nijak zasáhnout, v případě, že do něj zasáhne, musí se tento zásah prošetřit
- status pozitivus – stát má zabezpečit, aby byl život chráněn

Některé dokumenty EU

- Evropská úmluva o odškodňování obětí trestných činů
- Evropská rámcová úmluva na ochranu menšin
- Evropská úmluva o výkonu práv dětí
- Evropská sociální charta
- Evropský výbor proti mučení
- Evropská charta regionálních či menšinových jazyků

Evropská sociální charta

- mezinárodní smlouva o sociálních a hospodářských právech
- ratifikovaná členskými státy Rady Evropy
- 18. října 1961 v Turínu
- Česká a Slovenská Federativní Republika 27. května 1992

ČÁST II – články 1-19

- právo na práci (čl. 1)
- právo na spravedlivé pracovní podmínky (čl. 2)
- právo na bezpečné a zdravé pracovní podmínky (čl. 3)
- právo na spravedlivou odměnu za práci (čl. 4)
- právo organizovat se (čl. 5)
- právo kolektivně vyjednávat (čl. 6)
- právo dětí a mladých osob na ochranu (čl. 7)
- právo zaměstnaných žen na ochranu (čl. 8)
- právo na poradenství při volbě povolání (čl. 9)
- právo na přípravu k výkonu povolání (čl. 10)
- právo na ochranu zdraví (čl. 11)
- právo na sociální zabezpečení (čl. 12)
- právo na sociální a lékařskou pomoc (čl. 13)
- právo využívat služby sociální péče (čl. 14)
- právo tělesně nebo duševně postižených (čl. 15)
- právo rodiny na sociální, právní a hospodářskou ochranu (čl. 16)
- právo matek a dětí na sociální a hospodářskou ochranu (čl. 17)
- právo na výdělečnou činnost na území jiných smluvních stran (čl. 18)
- právo migrujících pracovníků a jejich rodin na ochranu a pomoc (čl. 19)

Právo na život a zákaz mučení

Tvrdé jádro lidských práv

- Neomezitelné právo
- Pozitivní závazek státu – přijmout opatření proti špatnému zacházení, včetně jednání ze strany spoluvězňů, zajistit účinný vyšetřovací systém, který je schopen vést k určení a potrestání osoby, jež jsou za takové jednání odpovědné
- Obrácené důkazní břemeno – stěžovatel musí soudu nad rozumnou pochybnost dokázat, že k napadenému jednání došlo
- Chráněné hodnoty – lidská důstojnost a fyzická a psychická integrita
- není přesná definice mučení
- úmyslné jednání mučitele působící velmi vážné a kruté utrpení
- zřejmý cíl, ke kterému musí mučení vést – získání informace
- nelidské zacházení a trestání – obdobně jako mučení, ale nedosahuje takové intenzity, chybí pohnutka získat informaci nebo přiznání
- mučení se může dopustit veřejný činitel, jiná osoba jednající z úředního pověření, osoba jednající s výslovným nebo tichým souhlasem úřadů

zásada NON REFOULEMENT

- princip v uprchlickém právu, týká se uprchlíků, kteří by v případě jejich navrácení do vlasti mohli být ohroženi na životě

Právo na respektování a na ochranu soukromí, obydlí a korespondence

- 2 polohy
 - Poloha negativní – nezasahovat
 - Poloha pozitivní – aby stát svou legislativní činností chránil práva

Práva dětí

- **75 miliónům dětí je odpíráno právo získat základní vzdělání**
- **více než 200 miliónů dětí vykonává dětské práce jako jsou práce ve zdraví rizikovém prostředí, dětská prostituce, nebezpečná práce v dolech apod.**
- **odhaduje se, že každý rok je v Africe prováděna ženská obřízka až na 3 miliónech dívek ve věku od 9 do 18 let**

Úmluva o právech dítěte

- K dnešnímu dni zavazuje 193 států světa, čímž se nemůže pochlubit žádná jiná lidskoprávní smlouva (pouze Somálsko a USA Úmluvu zatím neratifikovaly).
- Úmluva podrobně a moderně upravuje řadu oblastí života dítěte od situace v rodině a výchovy přes práva na vzdělání, svobodu projevu až po zákaz zneužívání dětí, dětské prostituce či verbování do armády.

Úmluva o právech dítěte

- je mezinárodní konvence stanovující občanská, politická, ekonomická, sociální a kulturní práva dětí
- přijata Valným shromážděním OSN 20.11. 1989
- Dodržování úmluvy kontroluje Výbor pro práva dítěte OSN (Committee on the Rights of the Child)

Dětský fond OSN – UNICEF

- hlavní světová organizace pro pomoc dětem
- trvale pracuje ve více než 190 zemích
- Založen byl v roce 1946, původně jako Mezinárodní dětský fond neodkladné pomoci (**United Nations International Children's Emergency Fund**) pro pomoc dětem, postiženým 2. světovou válkou.
- Od roku 1953 se UNICEF, již pod názvem United Nations Children's Fund, stal trvalou součástí Organizace spojených národů, specializovanou na programovou pomoc strádajícím dětem celého světa a na krizovou pomoc v situacích katastrof.
- Původní zkratka UNICEF zůstala zachována

Dlouhodobé programy UNICEF

- **Zdraví a výživa**
- **Nezávadná voda, hygiena a sanitace**
- **Vzdělávání**
- **Ochrana dětí**
- **Krizová pomoc v situacích katastrof**

humanitárních krize

- Středoafriická republika, Sýrie, Jižní Súdán, Afghánistán, Somálsko, Jemen či Kolumbie....
- Cca 50 zemí
- 59 milionů dětí
- Somálsko, Demokratická republika Kongo, Afghánistán, Barma či Jemen
- Pro rok 2015 žádá OSN 16 miliard dolarů (přes 358 miliard korun), z nichž téměř polovina má jít na pomoc syrským uprchlíkům

Výbor pro práva dítěte

- Skládá se z 10 členů "vysokého morálního charakteru a uznávaných schopností"
- Jsou voleni tajně na 4 roky (každé dva roky se volí polovina členů)
- každý stát může navrhnout jednoho kandidáta

UNESCO

- vzdělání
- přírodní vědy,
- sociální a humanitní vědy
- kultura
- komunikace a informace

Projekty UNESCO

- šíření gramotnosti
- odborné a školicí programy
- programy mezinárodní vědní spolupráce, propagaci nezávislých médií a svobody tisku
- regionální a kulturní historické projekty
- propagace kulturní různorodosti
- dohody mezinárodní spolupráce v oblasti kulturního a přírodního dědictví a ochrany lidských práv
- pokusy vyrovnat rozdíly v možnosti využití digitálních technologií ve světě

UNDP

- speciální instituce OSN
- vytvořená v roce 1966
- Odpovídá za řízení a koordinaci rozvojových projektů a poskytování technické pomoci
- Pomáhá při průzkumu nerostných zdrojů při vyhodnocování průmyslového, obchodního a vývozního potenciálu, v transferu technologií, při profesním vzdělávání a při programech ekonomického a sociálního plánování

UNHCR

- Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky
- Organizace byla založena Valným shromážděním OSN 14.12. 1950
- Organizace pomohla více než 50 milionům uprchlíků ve světě
- obdržela v letech 1950 a 1981 Nobelovu cenu míru.

UNR

- Program dobrovolníků OSN
- působí v téměř 150 zemích světa
- Vznikl v roce 1970
- Základním předpokladem práce v UNV je odborná kvalifikace a několikaletá praxe